

²⁰ Подишбихин Л. И., Леонтьев К. Б. Проблемы охраны прав организаций вещания / Режим доступа: /http://www.copyright.ru/

²¹ Stolz F. Die Rechte der Sendeunternehmen nach Inkrafttreten der Urheberrechtsnovelle von 1985, GRUR. 1986. Н. 11. – S. 859. – С. 635.

²² Cameroon Law № 2000/011 of December 19, 2000 on Copyright and Neighbouring Rights // Intellectual Property Laws and Treaties. 2000. № 2. Text. 1-01.

²³ United States Code, Title 17— Copyrights (Copyright Law of 1976 (Public Law 94-553 of October 19, 1976). / Режим доступа: http://en.wikisource.org/wiki/Copyright_Act_of_1976

²⁴ Non-paper on the WIPO Treaty on the Protection of Broadcasting Organizations / Режим доступа: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/ru/sccr_s2/sccr_s2_paper1.pdf

²⁵ Гаврилов Э. П. Комментарий к Закону об авторском праве и смежных правах / Э. П. Гаврилов. – М.: Фонд «Правовая культура», 1996. – 250 с. – С. 183.

²⁶ Гаврилов Э. П. Смежные права в России и некоторых других странах СНГ / Э. П. Гаврилов // Бюллетень по авторскому праву. – 1996. – № 3. – Т. XXIX. – С. 52.

Резюме

Стаття присвячена дослідженню особливостей правової охорони прав на результати діяльності організацій мовлення, що є особливо актуальним в умовах розвитку інноваційних телекомунікаційних технологій. При цьому аналізуються як положення законодавства України в цій сфері, так і законодавче поле іноземних держав, а також права Європейського Союзу. На підставі проведеного аналізу зроблені висновки, які сприятимуть заповненню наявних прогалин та подоланню колізій і неточностей.

Ключові слова: програма організації мовлення, передача організації мовлення, аудіовізуальна медіа-послуга, сигнал мовлення, об'єктивна форма вираження, результат діяльності телерадіоорганізації, об'єкт правової охорони.

Резюме

Статья посвящена исследованию особенностей правовой охраны прав на результаты деятельности организаций вещания, что является особенно актуальным в условиях развития инновационных телекоммуникационных технологий. При этом анализируются как положения законодательства Украины в этой сфере, так и законодательное поле иностранных государств, а также права Европейского Союза. На основании проведенного анализа сделаны выводы, которые будут способствовать заполнению существующих пробелов и преодолению коллизий и неточностей.

Ключевые слова: программа организации вещания, передача организации вещания, аудиовизуальная медиа-услуга, сигнал вещания, объективная форма выражения, результат деятельности телерадиоорганизации, объект правовой охраны.

Summary

The article is devoted to the study of rights on the results of activity broadcasting organizations legal protection, that is especially actual in the conditions of development of innovative telecommunication technologies. Provisions of the valid Ukrainian legislation in this sphere along with foreign states', and European Union law were analyzed. According to the results of the analysis it is concluded that will assist filling up of existent lacunas in law and overcoming of collisions and inaccuracies.

Key words: program of broadcasting organization, broadcast of broadcasting organization, audiovisual media service, broadcasting signal, objective form of expression, result of activity of telerradioorganization, object of legal protection.

Отримано 12.12.2011

В. О. ВОЛОШИН

*Василь Олександрович Волошин, здобувач
Київського університету права НАН України*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Необхідність належного правового забезпечення договірного регулювання відносин у сфері промислової власності обґрунтовується особливостями та значенням договірного обігу об'єктів промислової власності. З позиції загальної теорії договірних відносин можна наголосити на таких сутнісних і значенневих засадах договірного порядку регулювання відносин у сфері промислової власності, а саме: це регулятор відносин між конкретними особами, і тільки для них його виконання є обов'язковим; це акт волевиявлення двох чи більше сторін; має піднормативний характер; має певну процедуру укладення та відповідну форму.

Сьогодні можна наголосити на помітний підвищений інтерес до промислової власності, особливо до торговельних марок, з боку не тільки вчених, а й представників бізнесу та підприємців, а також засобів масової інформації. Це зумовлено тим, що в міру підвищення економічного значення кожного з об'єктів права

інтелектуальної власності виникає потреба у комплексному та послідовному дослідженні правових проблем їх охорони, аналізі правового регулювання цих питань у високорозвинених країнах світу та використання його переваг і кращого досвіду в інтересах України. Лише повне усвідомлення важливості промислової власності для країни та всіх сфер її діяльності дасть позитивні результати, а тому прийняття відповідної нормативно-правової бази має бути лише одним із аспектів, який повинен доповнюватися комплексною державною інноваційною політикою. У статті доцільно узагальнити та проаналізувати погляди вчених щодо проблем і тенденцій розвитку правового регулювання договірних відносин у сфері промислової власності; виокремити проблеми та тенденції розвитку правового регулювання договірних відносин у сфері промислової власності в Україні.

Варто наголосити, що переважна більшість наукових робіт у сфері правового забезпечення промислової власності виокремлює проблематику розвитку і вдосконалення чинного законодавства України в цілому в сфері промислової власності, і як правило, не наголошує на проблематиці розвитку правового регулювання договірних відносин у сфері промислової власності. З огляду на це ми зробимо спробу дослідити загальні погляди вчених щодо проблем і тенденцій розвитку правового регулювання цивільно-правового обігу об'єктів промислової власності, на підставі чого виокремимо власні погляди на проблематику правового регулювання договірних відносин у сфері промислової власності.

В юридичній літературі вченими справедливо зазначено, що сьогодні настала епоха «інтелектуальної економіки» і основою добробуту стають не природні ресурси, а творчі досягнення людей, результати інтелектуальної діяльності й засновані на них інновації. При цьому найціннішими знаннями є ті, що втілені у форму, яка охороняється законами у сфері інтелектуальної власності. Отже, основною рушійною силою економічного та соціального розвитку світу й, зокрема, України стає саме інтелектуальний потенціал нації. Тому реформування та економічний підйом вітчизняного виробництва мають базуватися на глибоко продуманій, грамотній економічній політиці у сфері використання інтелектуального потенціалу національної економіки, спрямованості на створення необхідних умов для стабільного примноження й розвитку інтелектуальної власності як найвищої та найпрогресивнішої форми економічних відносин у ринкових умовах. Вирішення цього надважливого завдання – формування в Україні економіки інноваційного типу та забезпечення належного правового регулювання відносин у галузі обігу об'єктів інтелектуальної власності відповідно до світових тенденцій, є нагальною потребою сьогодення України¹.

У свою чергу Ю. Л. Бошицький цілком справедливо зазначає про те, що в цілому національне законодавство, яке спрямоване на охорону та захист прав інтересів творців об'єктів винаходів, корисних моделей і промислових зразків, є сформованим, повним і відповідає вимогам міжнародних угод. Однак його спрямованість на активізацію інтересів і винахідницького потенціалу безпосередньо творців науково-технічної продукції здається дещо обмеженою. У продовження власної думки вчений наголошує на низці недоліків правового регулювання зазначених питань, а саме: «пригальмує розвиток творчих можливостей і активності науковців, інженерів, винахідників та обставина, що збори для підтримання чинності патентів є необґрунтовано високими; недоліки є і у строках розгляду заявки на винаходи, які є занадто тривалими, враховуючи світову динаміку науково-технічного прогресу; проблемними є питання впровадження винаходів, промислових зразків і корисних моделей в народному господарстві нашої країни і, зокрема, на тому чи іншому конкретному підприємстві. Патентовласник – роботодавець як монополіст прав, незважаючи на прогресивність і цінність науково-технічного рішення, не впроваджує його у виробництво за браком коштів, відсутності інтересу, бездіяльності тощо. Тому суспільство не отримує належного економічного ефекту від їхньої реалізації; необґрунтовано високий рівень трудомісткості процедури процесу патентування винаходів за кордоном; є проблеми і з самою сутністю правового документа – патенту, який вже не достатньо забезпечує охорону винаходів, промислових зразків і корисних моделей. Патент стає дедалі більш уразливим і втрачає можливості забезпечення монопольних прав автора, оскільки сутність заявленої пропозиції повністю не розкривається в матеріалах заявки, а перекладається на «ноу-хау», які супроводжують об'єкти промислової власності. Тому, на думку вченого, слід нормативно закріпити основні положення щодо правової охорони «ноу-хау» як виключно важливого результату творчої діяльності людини у відповідному законі або іншому нормативному акті». Слід зазначити, що «ноу-хау» можуть бути відокремлені від власників – фізичних осіб, але ці права ніколи не можуть бути продані окремо від підприємства, з яким ця особа нерозривно пов'язана².

Іншою проблемою розвитку договірних відносин України в цілому та договірних відносин у сфері промислової власності, зокрема, є проблема узгодженості законодавства. У літературних джерелах справедливо зазначено про те, що джерелом договірних відносин, насамперед, є акти цивільного законодавства, норми якого є його зовнішньою формою. Звичайно, норми Цивільного кодексу України є фундаментом договірних відносин. Вони мають враховуватися при прийнятті будь-яких актів цивільного законодавства, а також інших актів законодавства, в яких передбачається регулювання договірних відносин у тій чи іншій специфічній сфері діяльності, що, на жаль, досить часто ігнорується в нормотворчій діяльності. Сьогодні положення чинного законодавства України в галузі промислової власності є вкрай суперечливим, на чому вже наголошено у попередньому розділі дисертації та ще йтиметься в контексті дослідження шляхів вдосконалення законодавства в сфері промислової власності.

У продовження власної позиції С. В. Бервено наголошує також на такій особливості розвитку законодавства в сфері договірних відносин, що призводить до появи певних прогалин та недоліків правового регулювання, що значну частину в договірному праві становлять правозахисні норми, які вступають в дію лише у

зв'язку з порушенням договірних зобов'язань. Водночас можна зауважити, що порушення договірних зобов'язань може мати інший характер, адже суд може і не встановити такого факту. Правозахисні норми необхідно відмежовувати від загальноохоронних. В юридичній науці, у тому числі й у цивілістичній, вже сформовані певні погляди щодо співвідношення таких понять, як «правова охорона» та «правовий захист». Загалом нині в юридичній науці спостерігається тенденція до визнання правового захисту як відповідної складової частини правової охорони, до якої мають включатися лише ті правові засоби, потреба у застосуванні яких виникає лише у момент порушення суб'єктивного (регулятивного) права³. Особливу позицію з цього питання зайняв Г. М. Стоякін, на думку якого, правовий захист включає в себе: а) видання норм, які встановлюють права та обов'язки, визначають порядок їх здійснення, захисту та застосування санкцій; б) діяльність суб'єктів зі здійснення і захисту своїх суб'єктивних прав; в) попереджувальну діяльність держави і громадських організацій, а також діяльність з реалізації правових санкцій⁴.

Сьогодні в сфері промислової власності України практично зійшла зі шляху інноваційного розвитку, задекларованого десятиріччя тому. За кількістю патентів у розрахунку на чисельність науковців Україна приблизно в 15–30 разів відстає від середніх показників промислово розвинених країн, а за обсягом продажу ліцензій – у 10 разів, за експортом наукомісткої продукції – 6 разів. Серед винаходів, які щорічно реєструються, лише 1 % – у 25 разів менше, ніж у розвинених країнах – складають принципово нові становлять технічні рішення і технології⁵. Це пояснюється тим, що ключовими проблемами реалізації державної політики в сфері промислової власності нині є: низька ефективність системи визначення та реалізації інноваційних пріоритетів; відірваність наукової сфери від господарської діяльності, неефективність механізмів комерціалізації та запровадження наукових результатів у виробництво; високий рівень морального й фізичного старіння науково-виробничої бази, старіння наукових кадрів та скорочення притоку талановитої молоді у науково-технічному секторі; низький рівень інтеграції системи комерціалізації знань у світову інноваційну систему, недостатність національної інноваційної системи.

Один із принципів способів подолання незадовільного стану розвитку промислової власності вчені називають «створення комплексних територіальних утворень, діяльність яких буде спрямована на розвиток та підтримку виробництва високотехнологічної та нових видів продукції, розвиток виробничої, науково-технічної, інноваційної, транспортної та соціальної інфраструктури в регіонах України». Це сприятиме створенню у регіонах України ефективних умов використання наявного інноваційного та виробничого потенціалу, комерціалізації результатів наукової діяльності; оптимізації взаємовідносин учасників процесу створення високотехнологічної та нової продукції з метою забезпечення потреб держави у конкурентоздатній інноваційній продукції; розвитку регіонів України та розв'язанню сучасних завдань інноваційного розвитку економіки держави в цілому.

Таким чином, доцільним є створення та функціонування іннополісів як спеціалізованих центрів розвитку високих і нових технологій, що мали би спеціальні умови оподаткування діяльності та особливих митних режимів для резидентів іннополісу. Це дасть змогу створювати в Україні вітчизняну продукцію, яка основана на принципово нових технологіях, поєднанні існуючих технологій або на використанні результатів досліджень і розробок, та є конкурентоспроможною до кращих зразків аналогічної продукції іноземного виробництва і за своїми основними характеристиками відповідає або перевершує науково-технологічний рівень найкращих вітчизняних або іноземних аналогів у певній галузі економіки; забезпечити залучення додаткових інвестиційних ресурсів для проведення наукових досліджень, технічного, технологічного, конструкторського проектування, випуску дослідних партій та промислового виробництва високотехнологічної та нових видів продукції, а також виробничого впровадження нових товарів і надання послуг; забезпечити створення умов для більш широкого залучення до науково-технічної, інноваційної діяльності, виробництва високотехнологічної продукції та нових видів продукції ресурсів виробничих підприємств, освітніх і наукових організацій регіонів, у яких розташовуватимуться іннополіси⁶.

Крім того, в якості ключової проблеми розвитку сфери промислової власності є необхідність вироблення концептуальних підходів до стимулювання творчої діяльності. Головне, що сьогодні потребує вирішення, – це забезпечення рівноваги інтересів між державою (підприємством), де впроваджуються нові технічні рішення, і автором-розробником. Держава має бути зацікавленою у підвищенні творчої активності суспільства, у збільшенні кількості об'єктів промислової власності, які використовуються вітчизняною промисловістю. Інтереси держави мають полягати у збереженні та розвитку творчого потенціалу суспільства, захисті своїх позицій у міжнародному технологічному обміні, припиненні чи бодай гальмуванні інфляційних процесів. Серед таких основних концептуальних підходів автор виокремлює:

- доцільність у стимулюванні зацікавленості підприємств у використанні вітчизняних об'єктів промислової власності пільговими ставками кредитів, спрямованих на реалізацію проектів з використанням високоефективних розробок на базі цих об'єктів;
- впровадження ефективної системи державного стимулювання винахідницької, інноваційної діяльності та дієвіших економічних механізмів для просування об'єктів промислової власності на ринок;
- створення сприятливих умов для процесу введення об'єктів промислової власності до господарського обігу, впровадження умов для активізації комерціалізації винахідницької діяльності.

Також вчені зосереджують увагу і на завданні кадрового забезпечення сфери промислової власності, що становить неабияку проблему на шляху інноваційної перебудови економіки України, яка проте на нинішньому етапі розвитку комплексно не розв'язується. З огляду на прискорене нарощування новітніх технологій,

сфера промислової власності спроможна істотно впливати на нові галузі господарської діяльності. Тому вищим навчальним закладам необхідно адаптувати освітні програми до нових сфер діяльності з урахуванням потреб ринку праці й переорієнтувати науково-дослідну роботу таким чином, аби інновації і знання можна було трансформувати у багатство й економічне зростання згідно з тенденціями і потребами ринкового сектора⁷. Особливою проблемою розвитку законодавчої бази в сфері правового регулювання договірних відносин щодо об'єктів промислової власності є погодження норм національного права із нормами міжнародного права, особливо актами ЄС. Дослідження особливостей впливу ЄС на побудову в Україні ефективної моделі законодавства про інтелектуальну власність слід розглядати крізь призму адаптації національного законодавства до норм міжнародного права, що забезпечується через імплементаційні процеси. В юридичній літературі під адаптацією законодавства України до законодавства ЄС розуміється діяльність усіх органів державної влади, що здійснюється на основі єдиної системи планування, координації та контролю щодо поетапного прийняття та наближення законодавства України до «*acquis communautaire*», яке становить лише визначене «копенгагенськими» вимогами законодавство ЄС для України на підставі загальних та спеціальних принципів національної правотворчості. Таким чином, вплив ЄС на законодавчу політику нашої держави в сфері інтелектуальної власності може проявлятися через укладення з Україною спільних міжнародних угод. У свою чергу правовим наслідком таких угод є розробка та прийняття спеціальних нормативно-правових актів, якими забезпечувалось би впровадження їх положень у національне законодавство. Інакше такі міжнародні акти матимуть лише декларативний характер без практичного застосування на території держав – підписантів про інтелектуальну власність

Підсумовуючи вищезазначене слід наголосити на тому, що вплив ЄС на побудову в Україні моделі законодавства про інтелектуальну власність має позитивне значення для формування якісно нових принципів функціонування відносин у даній галузі. У свою чергу, до основних факторів такого впливу можна віднести: по-перше, вплив ЄС на побудову в Україні законодавства про інтелектуальну власність, що полягає в приєднанні України до угод, що діють у межах ЄС, наслідком цього є взяття нашою державою певних зобов'язань з реформування законодавства та приведення його до стандартів ЄС; по-друге, впровадження моделей правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, які діють у країнах ЄС, у національне законодавство України, що забезпечується шляхом прийняття Україною внутрішньодержавних нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення виконання Україною тих зобов'язань, які вона взяла на себе як учасник угод, стороною яких виступає ЄС, по-третє, обмін фахівцями між Україною та ЄС, що безпосередньо передбачає застосування спільних зусиль для вироблення ефективної моделі законодавства про інтелектуальну власність; по-четверте, створення спільного комітету між Україною та ЄС, основним завданням якого є забезпечення ефективної співпраці між Україною та ЄС, у тому числі і щодо сфери інтелектуальної власності. В літературних джерелах спостерігаються досить різновекторні підходи до характеристики перспектив розвитку правового регулювання промислової власності. Так, питання тенденцій розвитку виокремлюється в контексті гармонізації правового регулювання із нормами міжнародного права, посилення ролі засобів забезпечення правової охорони об'єктів промислової власності. Промислова власність стає одним з головних елементів маркетингової політики суб'єктів підприємництва, оскільки є гарантією якості та забезпечує безпеку споживача. У сучасному світовому бізнесі спостерігається перехід від неприйняття інтелектуальної власності до стратегічного управління цими корпоративними активами. Особливу актуальність у зв'язку з цим набуває їх правова охорона. Нерозвиненість правового поля, що регулює діяльність у сфері промислової власності, стає сьогодні серйозним гальмом науково-технічного поступу країни. Актуальність розробки ефективної законодавчої, нормативно-методичної бази стосовно цілого циклу – від створення об'єктів промислової власності, забезпечення їхньої правової охорони і до ліцензування як на вітчизняному, так і на світовому ринках, поза будь-яким сумнівом. Серед проблем правового регулювання сфери промислової власності та договірного обігу об'єктів промислової власності вчені виокремлюють: недостатню кількість законів і нормативно-правових актів для створення правового поля належної якості; під час підготовки проектів законів не залучаються науковці провідних академій наук, представники зацікавлених верств суспільства, внаслідок чого продукуються нормативні акти, які захищають лише відомчі інтереси Державного департаменту інтелектуальної власності (умовне патентне відомство), а не інтереси загалу. Показником невисокого рівня підготовки законів є те, що основні закони України у сфері промислової власності постійно змінюються; потребує істотного правового вдосконалення система комерціалізації результатів пошукових, наукових, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. На часі створення на законодавчому рівні умов для просування на ринок наукомістких, інноваційних продуктів, розширення сфери та масштабів пропозиції, попиту, впровадження новітніх технологій у вітчизняну промисловість і за кордоном.

Сьогодні потрібна жорсткіша система захисту прав інтелектуальної власності, застосування якої має назавжди відбити у порушника бажання неправомірно використати твір чи об'єкт промислової власності. Вадами чинної системи захисту права інтелектуальної власності є також відсутність спеціалізованих судів і суддів, що призводить до тривалих строків розгляду навіть не дуже складних справ з приводу порушення права інтелектуальної власності.

Варто також наголосити на відсутності в Україні сьогодні належної координації у діяльності органів державного управління; недостатній ефективній діяльності структур, які забезпечують захист прав промислової власності; проблематичності сучасних технологій управління і технічного забезпечення у системі

відомств, які опікуються питаннями захисту промислової власності, особливо щодо належного інформаційного забезпечення у цій сфері.

Варто зазначити, що головними цілями формування ефективної системи управління промисловою власністю в Україні є: переконлива демонстрація суб'єктам господарювання практичних можливостей одержання реальної, відчутної матеріальної вигоди від володіння охоронним документом навіть за несприятливих економічних умов; створення відповідних умов для максимального розширення таких можливостей, інтенсифікації процесів введення об'єктів промислової власності до господарського обігу за рахунок цілеспрямованої законодавчої політики.

Сьогодні у правозастосовній та правореалізаційній практиці дедалі актуальними стають питання, що пов'язані з захистом патентних прав на такі об'єкти промислової власності, як винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Відправним моментом для ефективнішого захисту порушених прав має бути правильна кваліфікація дій, що порушують або створюють загрозу порушення прав патентовласника. Аналіз патентного законодавства свідчить, що стрижневим елементом у визначенні поняття порушення патентних прав є об'єкт протиправного посягання, тобто власне обсяг прав власника патенту, що передбачені відповідними законами.

Проводячи порівняльне дослідження проблематики правової охорони торговельних марок, вчені виокремлюють певні концептуальні рекомендації, які є актуальними і для виокремлення проблем розвитку правового регулювання договірних відносин об'єктів промислової власності. Зокрема, вчені стверджують, що досвід Угорщини в цьому питанні надає Україні можливість: по-перше, врахувати та відобразити на концептуальному рівні питання оновлення законодавчої бази України, що має ґрунтуватися на засадах цінності результатів творчої праці, індивідуалізації товарів і послуг, їх охороноздатності тощо; по-друге, закріпити у концепції реформування законодавства України в сфері інтелектуальної власності необхідність формування законодавства України шляхом його структуризації на три ланки: система національного законодавства, предметом регулювання якого є охорона інтелектуальної власності; система міжнародних договорів, які ратифіковані уповноваженими органами держави та становлять частину національного законодавства; система регіональних міжнародних угод, учасниками яких є Україна та які націлені на регламентацію окремих питань охорони інтелектуальної власності, враховуючи регіональні умови розвитку України; по-третє, забезпечити належну правову регламентацію та охорону сертифікаційних знаків, що являють собою різновид товарних знаків, які відрізняють товари або послуги визначеної якості або іншої характеристики від інших товарів або послуг так, що свідчить про їхню якість або характерну ознаку, а також товарних знаків, що мають добру репутацію;

Резюмуючи вищевикладене слід зазначити, що питання правового регулювання статусу об'єктів промислової власності торкаються в цілому як цивільно-правової охорони об'єктів промислової власності, так і цивільно-правового регулювання договірних відносин у сфері промислової власності. З огляду на це доцільно їх узагальнити та виокремити систему проблем розвитку цивільно-правового регулювання договірних відносин у сфері промислової власності. Зокрема до таких проблем можна віднести такі: непослідовність розвитку законодавства України в сфері правового забезпечення об'єктів промислової власності та договірних відносин у сфері промислової власності; відсутність єдиних концепцій та програм розвитку законодавства України в сфері правового забезпечення об'єктів промислової власності; відсутність єдиного спеціалізованого судового органу (патентного суду), який був би уповноважений розглядати спори щодо договірних відносин об'єктів промислової власності; наявність правових колізій та прогалин у сфері правового забезпечення договірних відносин об'єктів промислової власності; невідповідність рівня розвитку патентного законодавства України потребам та тенденціям розвитку об'єктів промислової власності; необхідність подальшої інтеграції та узгодження національного законодавства в сфері промислової власності з нормами міжнародного права.

¹ Жарінова А. Інтелектуальна власність як фундамент інноваційного розвитку економіки України / А. Жарінова // Інтелектуальна власність. – 2009. – № 4. – С. 22–25.

² Десмонд Глени М., Келли Річард Э. Руководство по оценке бизнеса / Пер. с англ. – М.: Наука, 1996. – 264 с.

³ Бервено С. Загальна характеристика норм Цивільного кодексу України, що регулюють договірні відносини / С. Бервено // Юридична Україна. – 2006. – № 1. – С. 39–43.

⁴ Стоякин Г. Н. Понятие защиты гражданских прав // Проблемы гражданско-правовой ответственности и защиты гражданских прав. – Свердловск, 1973. – С. 33–39.

⁵ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про стимулювання розвитку високих технологій в Україні» // www.rada.gov.ua

⁶ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про стимулювання розвитку високих технологій в Україні» // www.rada.gov.ua

⁷ Святоцький О. Д. Інтелектуальна економіка: управління промисловою власністю / О. Д. Святоцький // www.library.if.ua

Резюме

Автором у роботі проведено аналіз стану правового регулювання договірних відносин у сфері інтелектуальної і промислової власності, на підставі чого обґрунтовуються тенденції розвитку правового регулювання і шляхи удосконалення правового регулювання договірних відносин у вказаних сферах.

Ключові слова: договір, договірні відносини, інтелектуальна власність, промислова власність.

Резюме

Автором в роботі проводиться аналіз состояния правового регулювання договірних відносин в сфері інтелектуальної та промислової власності, на основі чого обґрунтовуються тенденції розвитку правового регулювання та шляхи удосконалення правового регулювання договірних відносин вказаних сферах.

Ключевые слова: договор, договорные отношения, интеллектуальная собственность, промышленная собственность.

Summary

The author deals with analysis of legal regulation of contractual relations in the field of intellectual and industrial property, which substantiated on the basis of trends in regulation and ways to improve the legal regulation of contractual relations in these spheres.

Key words: treaty, contract relations, intellectual property, industrial property.

Отримано 20.12.2011

С. О. ПАРХОМЧУК

*Світлана Олександрівна Пархомчук, аспірант
Київського університету права НАН України*

ПІДВІДОМЧІСТЬ СПРАВ ПРО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Важливість побудови конкурентної економіки, а також забезпечення належного захисту прав інтелектуальної власності для розвитку держави та суспільства зумовлює актуальність питання запровадження ефективного механізму вирішення господарських спорів, що виникають на стику відносин економічної конкуренції та права інтелектуальної власності. Зазначені спори виникають в разі порушення прав інтелектуальної власності суб'єктів господарювання внаслідок вчинення дій недобросовісної конкуренції.

Зв'язок недобросовісної конкуренції та захисту інтелектуальної власності було відображено ще в Паризькій конвенції про охорону промислової власності (ст. 10 bis)¹. Законодавство України встановлює, що порушення прав інтелектуальної власності може мати місце у випадку вчинення таких дій недобросовісної конкуренції як: використання імені, комерційного (фірмового) найменування, торговельної марки, рекламних матеріалів, оформлення упаковки товарів і періодичних видань, інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав використовувати їх або схожі на них позначення у господарській діяльності, що призвело чи може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта господарювання². У таких випадках суб'єкт господарювання, чий права інтелектуальної власності порушені, може захистити їх в загальному (судовому) та (або) в спеціальному (адміністративному) порядку.

В адміністративному порядку окреслені правопорушення та спори, що ними викликані, розглядаються (вирішуються) органами Антимонопольного комітету України (далі – АМК України). Наразі кількості зазначених порушень прав інтелектуальної власності та відповідних звернень до таких органів постійно зростає, внаслідок чого виявлення фактів недобросовісної конкуренції було визначено одним із пріоритетів їх роботи³.

Беручи курс на розбудову правової держави, законодавець прямо передбачив у ст. 55 Конституції України право кожного на оскарження в суді рішень, дій (бездіяльності) органів державної влади, посадових і службових осіб. Питання запровадження уніфікованого та ефективного механізму судового оскарження рішень органів АМК України по вказаним справам набирає особливого значення в умовах запровадження заходів по оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та підвищення ефективності державного управління, а також реформування судової системи.

Наразі головною перешкодою ефективної роботи такого механізму є неузгодженість та прогалини в законодавстві стосовно розмежування юрисдикції судових органів по розгляду справ з оскарження рішень органів АМК України. Вказане спричиняє виникнення розрізної судової практики: однакові по суті спори розглядаються одночасно і господарськими, і адміністративними судами, що призводить до прийняття протилежних рішень по подібним справам, створює правову невизначеність для господарюючих суб'єктів, унеможливує оперативний захист їх прав та інтересів.

Питання розмежування судових юрисдикцій однозначно не вирішене ні в законодавстві, ні в судовій практиці, ні в юридичній літературі. Окремі аспекти розмежування юрисдикції спеціалізованих судів у цілому, а також по справах, в яких беруть участь органи АМК України та справах стосовно захисту прав інтелек-